

Libres

Les veus del ventríloc

LLUÍS MUNTADA

Maletes perdudes

Jordi Puntí

Empúries

450 pàgines. 17,95 euros

Amb els aplecs de relats *Pell d'armadillo* (1998) i *Animals tristos* (2002) Jordi Puntí (Manlleu, 1967) assentava una prosa caracteritzada per la nitidesa i per la capacitat de subratllar les fractures de la quotidianitat. A través d'una elaborada economia formal aquells dos llibres materialitzaven un efecte de diorama, en què el lector, empès pels moviments més subtils de les proverbiais inèrcies domèstiques, a poc a poc descobria que estava en el cor d'algun dels bucles capitals de l'existència humana: la soledat, el desnivell entre expectatives i realitat prosaica, o el reconeixement serè de la impossibilitat de transformar res.

En un arc de renovació expressiva tensat primordialment per Pere Guixà, Francesc Serés i el mateix Puntí, apareix ara *Maletes perdudes* (en castellà, *Maletes perdidas*, a Salamandra), la primera novel·la d'aquest autor, una obra extensa i intensa, pausada i frenètica, ampliació apoteòsica i refinament sobri dels atributs narratius ja apuntats en aquells dos llibres de contes.

Maletes perdudes. Imaginem un John Cheever sense l'àcid del sarcasme, un hàbit de la gradual conquesta dels espais buits i del no-res que Pierre Michon assaja a *Vidas minúsculas*, una ombra de la vivisecció freda i impersonal que Georges Perec exposa a *Les coses...* imaginem totes aquestes referències i entendrem part dels elements que alenen aquesta monumental novel·lariu, que amb una estructura compositiva molt ben travada per-

'Maletes perdudes' és el refinament dels atributs que Puntí va deixar als contes

met que la majoria de capítols tinguin autonomia narrativa sense que per això vegin compromesa la seva funcionalitat orgànica a l'hora de teixir la trama general de l'obra.

Des de l'inici de la novel·la es fa explícit un exercici de prestidigitació amb tocs de dramaturgia novel·lesca: quatre germans (Christof, Christophe, Christopher i Cristòfol) fills de mares diferents —nascuts a Frankfurt, París, Londres i Barcelona respectivament—, bus-

quen el seu pare, Gabriel Delacruz Expósito, a qui no veuen des de fa tres dècades i a qui la policia dona per oficialment desaparegut. Amb un trànsit narratiu associable al joc de les nines russes, els quatre germans es coneixen al pis barceloní del pare, on han estat citats.

En una articulació de veus que deriva cap a un barroc molt àgil, amb constants canvis de perspectiva, cadascun dels germans presenta la seva singladura

En la seva primera novel·la, en què ha invertit vuit anys, Jordi Puntí ha aconseguit crear un perdurable catàleg literari d'éssers i estats des d'una literatura insubornable. / TEJEDERAS

particular, i tot sota la poderosa influència d'un pare erràtic, que amb prou feines va estar al seu costat quan ells eren infants. A partir d'aquí, per mitjà d'una estructura d'al·luvió que permet encaixar els esdeveniments fins a adoptar un viratge detectivesc a la segona part de la novel·la, els quatre cristòfols intensifiquen un atzar lògic i, per reconstruir els avatars d'un pare agègantat pel seu escapisme, presenten les seves vides en una cadena d'accidents raonables. Gabriel, treballador de la companyia de mudances internacionals La ibèrica, va recórrer —al costat dels seus entranyables amics Bundó i Petroli— la lluminosa Europa en plena nit franquista.

Amb un zel extrem per no caure en l'afectació ni robar emocions al lector, la novel·la narra la soledat, l'orfenesa, la plenitud vital i una alegria contrastada pel desàrrelament que pateixen una galeria d'immigrants espanyols arreu d'Europa que fan pensar en el volum moral de la magnífica sèrie titulada *Els castellans*, que aquest escriptor va

publicar no fa pas gaire a la revista *L'Avenç*.

En un incessant joc de mans narratiu que alterna simulacions, confusions, simetries, canvis de nom, imatges reduplicades en el mirall, ties imaginàries, ventriloquia i orientació coral, els personatges es multipliquen des del seu mateix interior i, a través de la riquesa equívoca d'unes veus deliberadament ambigües, es construeix el fantasma precis de Gabriel, admirable barreja d'alleujament còmic, tragèdia, i metàfora especular del ciutadà mig de la postguerra.

En una prodigiosa catenària narrativa, les imatges es textualitzen i la novel·la s'aploma en objectes que tenen la propietat de capturar l'essència de la vida: un vell Pegaso, una carta amb el rei de cofs, un colibrí dissecat, una maleta de cartró, una perruca, o un quadern de furt cobert per la neu.

Retrat sociològic del franquisme, equilibri entre dolor i felicitat, màgia natural nascuda del malabarisme tècnic, recerca dels orígens, control i passió, enaltiment de la condició del lector, llibre de riquesa polièdrica, *Maletes perdudes* funda una mitologia, una saga de la nostra memòria esvaïda, un perdurable catàleg literari d'éssers i estats, de fugides i captures, d'ambigüitats i certes conquestes des d'una literatura insubornable.